

BALIKESİR'DE YAT TURİZMİ

GÜNEY MARMARA
KALKINMA AJANSI

2014

İÇİNDEKİLER

1	Giriş	1
2	Yat Turizmi ile İlgili Temel Kavramlar	2
3	Dünyada ve Türkiye’de Yat Turizmi	4
4	Balıkesir’de Yat Turizmi	10
4.1	Ayvalık.....	10
4.1.1	Ayvalık Setur Marina.....	11
4.1.2	Sadan Yat Çekme Yeri.....	13
4.1.3	Alibey Adası Balıkçı Barınağı.....	14
4.1.4	Altınova Yat Limanı Projesi.....	14
4.2	Burhaniye Yat Limanı ve Balıkçı Barınağı.....	15
4.3	Edremit	16
4.4	Bandırma	16
4.5	Erdek.....	17
4.6	Marmara ve Avşa Adası.....	18
5	Kruvaziyer Turizmi	20
6	Türkiye Tekne İmal Sanayisi.....	22
7	Yat Limanı İçin Yer Seçiminde ve Sonrasında Dikkate Edilmesi Gereken Hususlar.....	23
8	DEĞERLENDİRME.....	25

ŞEKİLLER

Şekil 1: Yat Limanı Örneği	2
Şekil 2: Balıkçı Barınağı Örneği	3
Şekil 3: Türkiye Yat Limanları, Çekek ve Yanaşma Yerleri	5
Şekil 4: Ülkemiz Limanlarına Gelen Sarı Bayraklı (Ticari + Özel) Yat Sayıları	6
Şekil 5 Tekne Park Projesi Örneği-İstanbul Tarabya	9
Şekil 6: Ayvalık Setur Marina	11
Şekil 8 Ayvalık Setur Marina Yerleşim Planı	12
Şekil 9: Sadan Yat Çekek Yeri	13
Şekil 10: Alibey Adası Balıkçı Barınağı	14
Şekil 11: Burhaniye Yat Limanı ve Balıkçı Barınağı	15
Şekil 12: Bandırma Balıkçı Barınağı	17
Şekil 13: Erdek Belediyesi Tarafından Yat Limanı Yapılması Düşünülen Alan, Yalı Mahallesi ...	18
Şekil 14: Avşa Adası Türkeli Yat Limanı Projesi	19
Şekil 15: Limanlarımıza Uğrayan Kruvaziyer Gemi ve Yolcu Sayıları	21

TABLolar

Tablo 1: Ülkemiz ve Balıkesir Limanlarına Gelen (Ticari+Özel) Yatların Bandıralarına Göre Dağılımı (2012)	7
Tablo 2: Türkiye Kıyı Yapıları Tablosu (2013)	8
Tablo 3: Yat Siparişlerinin Metre ve Adet Bazında Dağılımı	22

1 Giriş

Son yıllarda önemi hızla artan deniz turizmi, kent yaşamından bunalan, doğa özlemi duyan ve aktif faaliyet arayışında olan turistler tarafından yoğun ilgi görmektedir. Deniz turizminin gelişmesine bağlı olarak yat ve yat limanı endüstrisi de hızla gelişmektedir. Turistik ürünlerin çeşitlendirilmesi ve katma değeri daha yüksek turizm faaliyetleri yaratılması doğrultusundaki çabalar kapsamında yat turizmi, üzerinde önemle durulması gereken alanlardandır.

Üç tarafı denizlerle çevrili, 8.333 km kıyı uzunluğuna sahip olan Türkiye, coğrafi konumu, zengin tarihi ve kültürel değerleri, korunaklı ve temiz koylarıyla deniz turizmi ve özellikle yat turizmi açısından bir cazibe merkezi konumundadır. Ancak Akdeniz çanağındaki İspanya, Fransa, İtalya, Slovenya, Hırvatistan ve Yunanistan gibi ülkelerle karşılaştırıldığında, Türkiye'nin yat turizmi pazarında yeterince pay sahibi olmadığı görülmektedir.

Ege ve Marmara Denizine 291 km uzunluğunda kıyısı olan Balıkesir, kıyı turizminin yaygınlaşmasına katkı sunan doğal kumsalları, jeotermal kaynakları, tarihi ve kültürel değerleri ile yüksek bir turizm potansiyeline sahiptir. Ancak yat turizmi açısından Akdeniz ve Güney Ege'deki illere göre geride kalmaktadır.

Raporda Balıkesir ilindeki yat limanı, balıkçı barınağı ve çekek yeri gibi kıyı yapılarının mevcut durumu ve daha verimli işletilebilmesi için yapılması gereken iyileştirmeler ile ilde plan, proje ve ihale aşamasında olan yat limanları ele alınmıştır. Bu kapsamda ayrıca yat turizmi ile ilgili kavramlar, Dünya'da ve Türkiye'de yat turizmi, yat limanı yeri seçiminde dikkat edilecek hususlar, balıkçı barınaklarının yat barınağı olarak kullanılması, tekne imal sanayimiz vb. konulara da değinilmiştir.

Rapor hazırlıkları kapsamında liman başkanlıkları, belediyeler, yat limanları, balıkçı barınakları ve sektörle ilgili çeşitli kuruluşlar ziyaret edilerek konuyla ilgili görüşmeler yapılmıştır.

2 Yat Turizmi ile İlgili Temel Kavramlar

Deniz turizmi yönetmeliğinde **yat limanları**; yatların bağlanabilecekleri ve yatçıların yatlarından yürüyerek çıkabilmelerine olanak sağlayan iskelelere, dinlenme, konaklama ve alışveriş gibi sosyal tesisler ile yatlara bakım, onarım, karaya çekme ve teknik hizmet sunan birimlere sahip deniz turizmi tesisleri olarak tanımlanmaktadır.

Yatlar, gezi, spor ve eğlence amacıyla deniz turizmi ticaretinde kullanılmaya uygun, taşıdığı yolcu sayısı on ikiyi geçmeyen, yük, yolcu ve balıkçı gemisi niteliğinde olmayan, kamarası, tuvaleti ve mutfağı olan deniz aracıdır.¹

Şekil 1: Yat Limanı Örneği

Balıkçı barınakları, her boy ve her su kesimindeki balıkçı teknelerine hizmet vermek amacı ile dalgakıranlarla korunmuş, yöre balıkçılarına yatabilecek büyüklükte basen ve kara alanına sahip, yükleme, boşaltma, bağlama rıhtımları ile içme suyu, elektriği, saha aydınlatması, ağ kurutma sahası, tekne bakım ve onarım tesisi, balıkçı lokali, soğuk hava deposu, buz üretim tesisi ve deniz ürünleri pazarlama ve satış yerleri bulunan kıyı yapılarıdır.²

¹ Deniz Turizmi Yönetmeliği

² Balıkçı Barınakları Yönetmeliği

Şekil 2: Balıkçı Barınağı Örneği

Çekek yeri; balıkçı barınakları içerisinde veya müstakil olarak mendireklerle korunmuş ya da dalga tesiri olmayan koy, göl ve nehirler gibi doğal ortamlarda balıkçı gemilerinin ve yatların bakım ve onarımlarının yapılabilmesi için karaya alınmalarına imkân sağlayan, teçhizatı ve/veya ekipmanı bulunan ve karaya alındıktan sonra da bakım ve onarım çalışmalarına yetecek kadar kumsal, dolgu alanı veya betonlanmış meyilli alana sahip olan kıyı yapısıdır.³

³ Balıkçı Barınakları Yönetmeliği

3 Dünyada ve Türkiye’de Yat Turizmi

Dünyada yatçılık, özellikle Akdeniz ve Karayipler’de öne çıkmaktadır. Akdeniz’de yat bağlama kapasitesi 500.000 civarında olup, Akdeniz çanağında dolaşan toplam yat sayısı günümüzde 1 milyona yaklaşmıştır. Fransa, İspanya ve İtalya Akdeniz çanağı yat limanı kapasitelerinin %75’ini oluşturmaktadır.⁴

Son yıllarda Batı Akdeniz’de meydana gelen deniz kirlenmesi, yatlar için istenen vergiler ve diğer ücretlerdeki artışlar Avrupa Birliği ülkelerindeki yatçıların Doğu Akdeniz’e yönelmelerine neden olmuş ve bu durum Türkiye de yat turizmi için önemli bir fırsat ortaya çıkarmıştır.⁵ Doğal ve tarihi zenginlikleri, coğrafi özellikleri ve uygun iklim koşulları ile Türkiye, Akdeniz’de yat turizmi açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Türkiye’de yat turizmi; 1960’lı yıllarda Yunanistan’ın Ege kıyılarını kapsayan yat turları düzenlemesiyle yeni bir turizm çeşidi olarak gündeme gelmiştir. Yunanistan’dan yapılan ilk günübirlik gezilerde Çeşme, Datça, Marmaris, Bodrum ve Ege’deki diğer yerleşim merkezleri ziyaret edilmiştir.

Turizm Bakanlığı tarafından 1970’li yılların sonunda yat turizmi gündeme alınarak, çeşitli yat limanı yerleri tespit edilmiş olup; 1976 yılında Bodrum Yat Limanı, 1977’de Kuşadası Yat Limanı ve aynı yıllarda Çeşme Yat Limanı hizmete açılmıştır.

Yatçılık ve yat turizmi alanındaki düzenlemeler ilk defa 1982 yılında 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu’nun yürürlüğe girmesi ile yapılmış, yat limanı yatırım ve işletmeciliğine ilişkin düzenlemeler ise bu Kanuna bağlı olarak 1983 yılında yayımlanan Yat Turizmi Yönetmeliği ile hayata geçirilmiştir. Yat Turizmi Yönetmeliği 2009 yılında Deniz Turizmi Yönetmeliği olarak yeniden düzenlenmiştir.

Ülkemiz sahillerinde oluşan yat trafiğine bakıldığında, Batı Akdeniz’den (İspanya, Fransa, İtalya üzerinden) Yunanistan’a gelen tekneler çoğunlukla Marmaris ve Bodrum’dan giriş yaparak, güneye doğru Fethiye’ye kadar inmektedir. Yoğun olmamakla beraber, oluşan ikinci bir güzergâhı da İsrail’den çıkış yaparak Kıbrıs üzerinden gelen ve güney sahillerimizi dolaşarak Rodos üzerinden geri dönen veya Yunanistan yoluyla Batı Akdeniz’e ulaşan tekneler oluşturmaktadır.⁶

⁴ Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Denizcilik Raporu - 2013

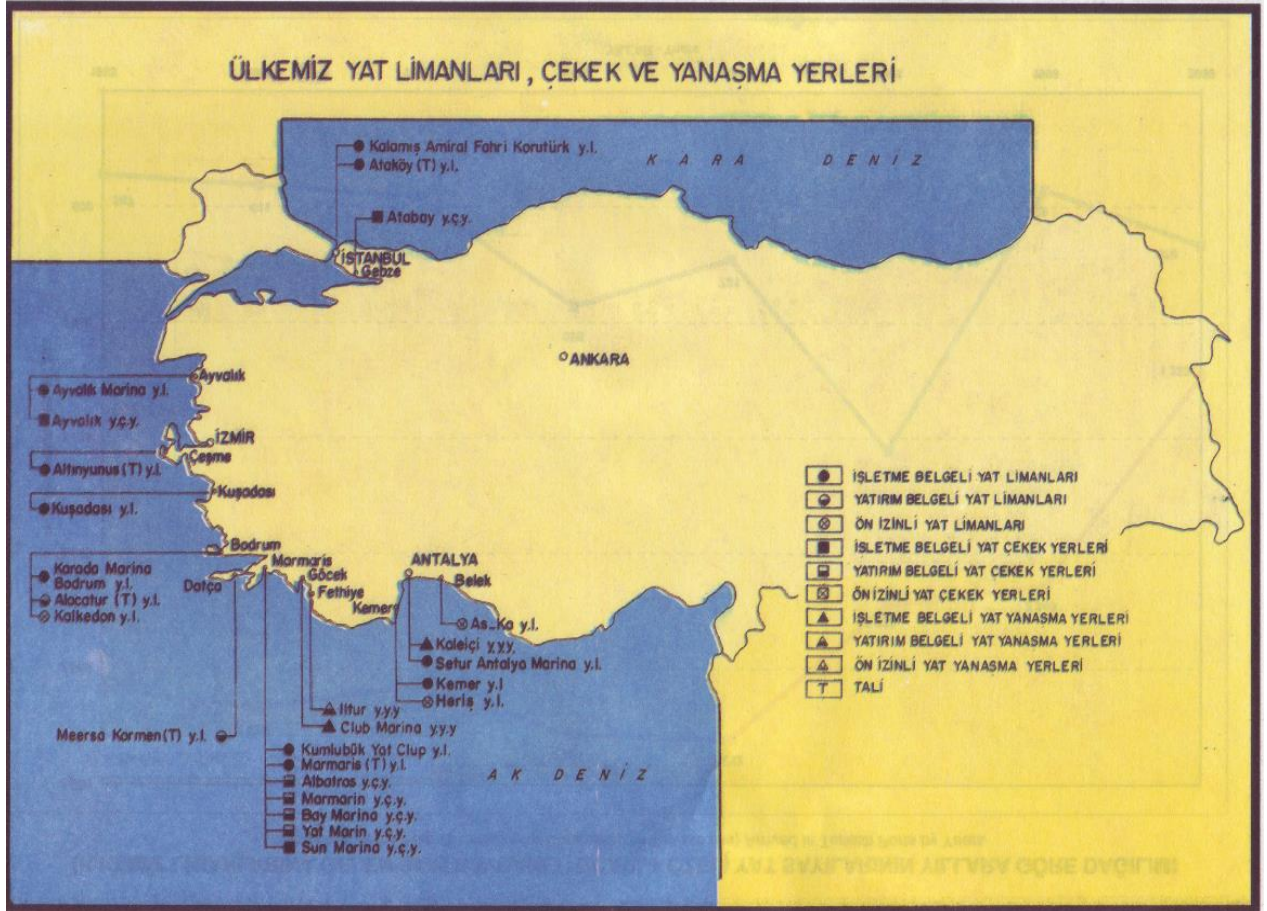
⁵ Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Turizm Kıyı Yapıları Master Planı Çalışması Sonuç Raporu-2010

⁶ Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü, Ülkemizde Yat Limanı Marina İşletmeciliği-2013

Deniz Ticaret Odası tarafından hazırlanan “2012 yılı Deniz Sektör Raporu” verilerine göre, İtalya’nın 6.500 km. uzunluğundaki kıyılarında 380, İspanya’nın 4.964 km uzunluğundaki kıyılarında 96, Hırvatistan’ın 5.835 km uzunluğundaki kıyılarında 50 adet marina varken, Türkiye’nin 8.333 kilometrelik kıyı şeridinde 49 adet marina bulunmaktadır. Dünya genelinde ise 19.000 adet marina/yat limanı mevcut olup, sadece Avrupa genelinde 5.000 adet marina/yat limanı mevcuttur.⁷ Türkiye’deki marinaların, denizde 14.314, karada 5.537 ve toplamda 19.851 yat bağlama kapasitesi bulunmaktadır.

Yat hareket sayıları bakımından, Marmaris %15’lik pay ile ülkemizin en yoğun limanıdır. Marmaris limanını sırasıyla Bodrum, Göcek, İstanbul, Fethiye limanları takip etmektedir.⁸

Şekil 3: Türkiye Yat Limanları, Çekek ve Yanaşma Yerleri

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım İşletmeler Genel Müdürlüğü

Ülkemizde son yıllarda büyüme eğilimi gösteren deniz turizmi ve buna bağlı olarak gelişen yat turizmi, yeni yat limanı ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Bu kapsamda, mevcut yat

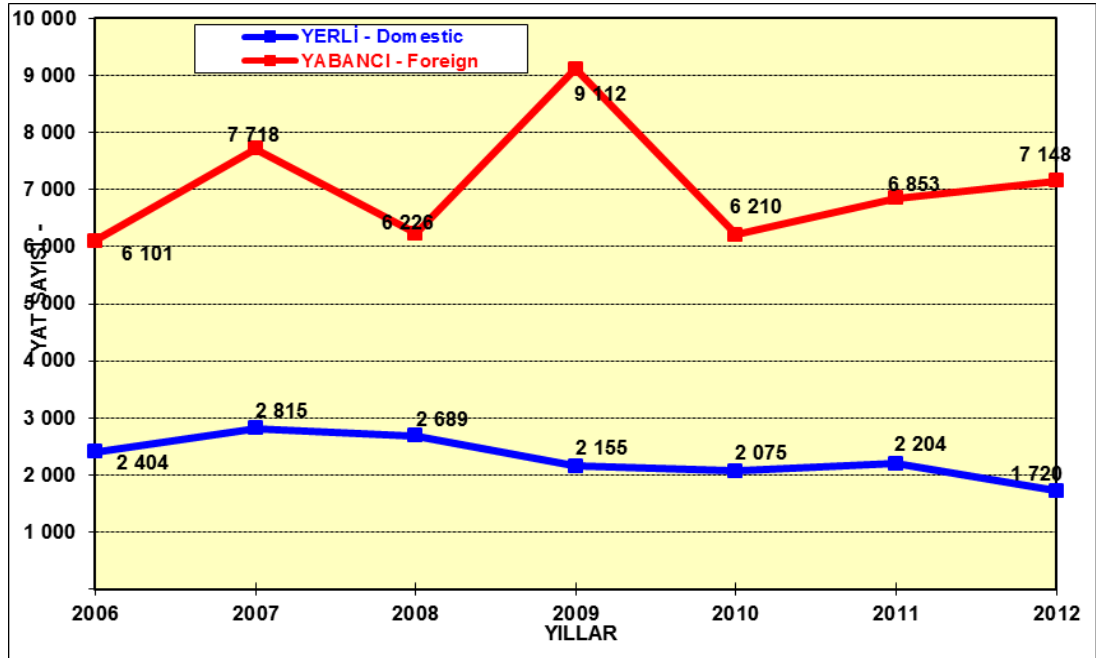
⁷Deniz Ticaret Odası, Deniz Sektörü Raporu-2012

⁸Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü, Ülkemizde Yat Limanı Marina İşletmeciliği-2013

limanlarının günümüz koşullarına uygun olarak modernize edilmesi yanında, yeni yat limanı ihtiyacının karşılanması amacıyla, bilimsel verilere dayalı analizler sonucunda planlama yapılarak, doğru yer seçimi ve yeni yat limanlarının ne şekilde inşa edileceğinin belirlenmesi büyük önem arz etmektedir.

Yabancı bir ülkenin karasularından, bir başka ülke limanına giriş yapan yatlara “Sarı Bayraklı Yat” denir. Ülkemiz limanlarına gelen sarı bayraklı yabancı yatların sayısı 2009 yılında en yüksek seviyeye ulaşıp, 2012 yılında 7.148 seviyesinde kalmıştır.

Şekil 4: Ülkemiz Limanlarına Gelen Sarı Bayraklı (Ticari + Özel) Yat Sayıları

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım İşletmeler Genel Müdürlüğü

Liman yoğunluğunu gösteren aşağıdaki tabloya bakıldığında, 2012 yılı içerisinde Ayvalık ve Bandırma Limanlarına, en çok ABD, İngiltere ve Almanya bandıralı yatların giriş yaptığı görülmektedir. Balıkesir uzun bir kıyı şeridine sahip olmasına rağmen Türkiye genelindeki yat limanı yoğunluğunun yalnızca %0.98'i Balıkesir limanlarında gerçekleşmiştir.

Tablo 1: Ülkemiz ve Balıkesir Limanlarına Gelen (Ticari+Özel) Yatların Bandıralarına Göre Dağılımı (2012) ⁹

Bandırma	Balıkesir		Türkiye
	Ayvalık	Bandırma	
Almanya	127	8	10.786
Avusturya	26	1	2.156
Belçika	21	1	768
Danimarka	7	-	235
Finlandiya	6	-	389
Fransa	67	2	5.770
Hollanda	43	4	4 078
İngiltere	170	11	17.605
İrlanda	2	-	68
İspanya	4	-	131
İsveç	6	1	656
İtalya	32	2	1.663
Lüksemburg	1	-	209
Portekiz	-	-	12
Yunanistan	7	-	1.335
Çek Cum.	-	-	6
İsviçre	39	1	1.042
İzlanda	-	-	25
Macaristan	-	-	11
Norveç	7	-	283
A.B.D.	339	11	34.528
Avustralya	15	-	482
Japonya	-	-	-
Kanada	10	-	222
Meksika	-	-	-
Yeni Zelanda	11	-	258
Sırbistan	1	-	16
Malta	17	-	1.815
İsrail	-	1	211
Diğer	76	8	6.834
Yabancı Toplam	1.034	51	91.594
Türk	101	7	29.003
Genel Toplam	1.135	58	120.597

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım İşletmeler Genel Müdürlüğü

⁹ Liman yoğunluğunu gösterir (Sarı Bayraklı+Transitlog alan+ Güzergâh)

Tablo 2: Türkiye Kıyı Yapıları Tablosu (2013)

Kıyı Yapısı	Türkiye	Balıkesir
Yat Limanı	49	2
Balıkçılık Kıyı Yapısı	367	27
Tekne İmal Yeri	170	1
Çekek Yeri	25	1
Gemi Söküm Tesisi	22	-
Toplam	913	31

Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Denizcilik Raporu-2013, Balıkçılık Kıyı Yapıları Durum ve İhtiyaç Analizi-2011

Sürekli olarak yer değiştiren, hemen her gece bir başka limanda veya koyda kalmak isteyen yatçıların sayısı oldukça yüksektir. Yatçılar kısa süreli konaklama durumunda, ücretlerin fazla olması nedeniyle yat limanlarına girmekten çoğunlukla kaçınmakta ve koylarda gecelemeyi tercih etmektedirler. Bu anlamda, balıkçı barınaklarının, yerli ve yabancı yatçılara hizmet verebilecek yat ve balıkçı barınağı olarak planlanması ve fiziksel olarak yat limanlarına dönüştürülme olanağı olan bazı balıkçı barınaklarının ise sadece yat limanı olarak işletmesi yatçıların taleplerine cevap verebilmek açısından önem arz etmektedir. Türkiye Turizm Stratejisi 2023 raporunda da yat turizminin canlandırılması amacıyla Türkiye'deki balıkçı barınaklarının yat turizmine kazandırılmasının altı çizilmektedir.

Balıkçı barınaklarından yatların da yararlanabilmesi için, uygun boy ve genişlikte rıhtım, su musluğu, elektrik panosu, telefon, temizlik, güvenlik vb. bazı temel ve asgari şartların yerine getirilmesi gerekmektedir.

Nüfusunun büyük bir bölümü deniz kıyısında veya kıyıya yakın bölgelerde yaşayan ülkemizde amatör denizcilik istenilen ölçüde gelişmemiş olup, lüks bir denizcilik faaliyeti olarak algılanmaktadır. Tekne veya yat sahibi olan şahısların en büyük sorunu güvenli ve uygun maliyetli konaklama yeri bulamamaktır. Ekonomik ve çevre koşullarının iyileştirilerek, toplumun amatör denizciliğe teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla Temmuz 2012'de, İstanbul'da Tekne Park Projesi çalışmaları başlatılmış ve İstinye ve Tarabya tekne parkları hizmete açılmıştır.

Kentlere modern bir görünüm kazandıracak, yat limanlarındaki gibi kıyı şeridinde bir betonlaşmaya sebep olmayan, kısa süreli deniz taşıtı bağlama parkları olan ve yüzer iskelelerden oluşan tekne parkları sayesinde, deniz ve koylarımızın gelişi güzel kullanımının önüne geçilecek,

düzenli atık alımı ile çevre ve deniz kirliliği önlenecek, teknelerin hâlihazırdaki yetersiz kapasitedeki barınma ihtiyaçlarına cevap verilecek ve halkın denizden daha fazla yararlanması sağlanacaktır.¹⁰

Şekil 5 Tekne Park Projesi Örneği-İstanbul Tarabya

¹⁰Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Denizcilik Raporu - 2013

4 Balıkesir’de Yat Turizmi

Balıkesir yat turizmi açısından ele alındığında, Ayvalık’taki Ayvalık Setur Marina ile Sadan Yat Çekek Yeri, Burhaniye’deki Yat Limanı ve kıyı şeridinde bulunan çeşitli balıkçı barınakları göze çarpmaktadır.

Avşa Adasında yeni yat limanı yapılması yönünde Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından kararlaştırılan bir yat limanı projesi bulunmaktadır. Üç kez çıkılan ihaleye herhangi bir başvuru yapılmaması sebebiyle fiili bir gelişme olmamıştır.¹¹ Ayrıca Altınova ve Erdek Belediyeleri tarafından bazı girişimler yapılmış olup henüz bir sonuç alınamamıştır.

Yat turizmini besleyen diğer turizm çeşitleri olarak kabul edilen sörf, yelken ve dalış sporları açısından Balıkesir kıyıları uygun koyalara sahiptir. Ayvalık, Burhaniye, Erdek ve Altınoluk’ta yelken kulüpleri tarafından yapılan faaliyetler ile il kıyı şeridinde yapılan çeşitli dalış etkinlikleri bulunmaktadır. Ayvalık sualtı zenginlikleriyle birçok dalış noktası barındırmakta ve bölgede öne çıkmaktadır¹².

4.1 Ayvalık

Ayvalık, yat turizmi açısından Balıkesir’in en hareketli destinasyonudur. Yat turizmi kapsamında kullanılan yerler Ayvalık Setur Marina, Sadan Yat Çekek Yeri ve gelen yatların bağlanma ve bakım onarım ihtiyacına da cevap verebilen Alibey Adası Balıkçı Barınağı’dır. Ayvalık sayısız korunaklı koyu sebebiyle teknelerin rahatlıkla bağlanabildiği bir coğrafyaya sahip olduğundan yatçılar için özellikle tercih sebebi olan bir yerdir.

Ayvalık’ta, kişiye özel yat yaparak hem yerli hem de yabancı yat alıcısına hizmet veren Kuzey Ege Yatçılık firması bulunmaktadır. Söz konusu firma Ağustos 2013 tarihinden itibaren modern bir tesise taşınarak faaliyetlerine burada devam etmektedir. Ayrıca çekek yeri olarak hizmet veren Sadan Çekek Yeri’nde de yılda iki veya üç tekne yapımı gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte bölgede yat kiralamak isteyenlere hizmet veren bir firma bulunmaktadır.

Su sporları açısından incelendiğinde Ayvalık’ta yelken sporu alanında faaliyet gösteren ve Türkiye Yelken Federasyonuna bağlı olarak çalışan Ayvalık Yelken İhtisas Kulübü bulunmaktadır. Yelken etkinlikleri yanında, çeşitli dalış merkezleri sualtı dalış etkinlikleri yapmak isteyenlere hizmet vermektedir.

¹¹ <http://www.dlh.gov.tr/>

¹² Burhaniye Kaymakamlığı, Edremit Körfezi Master Kalkınma Planı, GMKA DFD Programı Çıktısı, Balıkesir, 2012.

Ayvalık'ta 2 adet beş yıldızlı, 2 adet dört yıldızlı ve 8 adet üç yıldızlı otel bulunmaktadır.¹³ Yat turizmi yapısı itibariyle yüksek gelir grubuna sahip insanların tercih ettiği bir turizm çeşidi olduğundan Ayvalık'ın konaklama imkânları açısından gelişmeye ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir.

4.1.1 Ayvalık Setur Marina

Balıkesir'in tek marinası olmasının yanı sıra Çeşme ve İstanbul arasındaki tek marina olma özelliğini de taşıyan Ayvalık Setur Marina mavi bayrak ödüllü bir marinedir. Marinanın işletimi, 1997 yılı Ağustos ayından itibaren Setur Marinalar zinciri tarafından yapılmaktadır.

Denizde 200, karada 70 yat bağlama kapasitesine sahip olan marina mevcut haliyle tam kapasite ile çalışmaktadır. Marina yönetimi tarafından verilen bilgiye göre kapasite arttırma yönünde çalışmalar yapılmakta olup imar planı tadilatı sonucunda deniz kapasitesinin 220, kara kapasitesinin ise 80 yat olması amaçlanmaktadır.

Şekil 6: Ayvalık Setur Marina

Ayvalık Setur Marinada, başta diğer illerden gelen yatlar olmak üzere, yabancı bayraklı ve Balıkesirli yatçılara ait yatlar konaklamaktadır. Liman Başkanlığına kayıtlı 1400 tekne ve yat bulunmakta olup bunların yaklaşık 20 tanesi marinada konaklamaktadır. Marinada bulunan yabancı yat sayısı önceki yıllara oranla giderek azalmaktadır. Güney kıyılarda yeni marinaların

¹³ Balıkesir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Balıkesir Konaklama Rehberi, 2012

açılması sonucunda yabancı yat sahipleri, iklimin daha sıcak olması sebebiyle bu bölgelere gitmektedir. Diğer yandan marinateda konaklayan yerli yat sayısı önceki yıllara göre artmaktadır.¹⁴

Ayvalık Setur Marina, yeni yapılan marinalara oranla daha az sosyal alana sahiptir. Marinateda halka da açık olan bir adet süpermarket ve bir restoran bulunmakla beraber bu alanlar dışında halkın marinaya girişinde güvenlik nedeniyle kısıtlamalar bulunmaktadır. Yeni tip marinalarda, halkın marinateda gezebileceği daha fazla sosyal alan bulunduğundan (restaurant, AVM, kafeterya vb.) o bölgenin marina kültürü ile bütünleşme imkânı da daha fazladır.

Şekil 7 Ayvalık Setur Marina Yerleşim Planı¹⁵

Marina, İzmir Uluslararası Adnan Menderes Havalimanı'na 175 km, Edremit Koca Seyit Havalimanı'na ise 43 km uzaklıkta bulunmaktadır. 2010 yılında uluslararası uçuş standartlarına uygun hale getirilen Koca Seyit Havalimanı'nda gerçekleştirilen uluslararası uçuş sayılarının artmasıyla yat ve deniz turizminde de canlılık olabileceği düşünülmektedir.

Dönem dönem deniz sporlarıyla ilgili etkinliklerin de gerçekleştirildiği marinateda yeni bir yelken kulübü açma yönünde çalışmalar yapılarak bölgede bu yönde bir hareketlilik oluşturulması amaçlanmaktadır.

¹⁴ Ayvalık Setur Marina Müdürlüğü (Umut Tepedenlioğlu, Mart 2014, sözlü görüşme)

¹⁵ <http://www.seturmarinas.com/index.php?page=ayvalik-yerlesim-planı>

4.1.2 Sadan Yat Çekek Yeri

Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilen Turizm İşletme Belgeli olan Sadan Yat Çekek Yeri, 1985 yılından itibaren Sadan Gemicilik Limited Şirketi tarafından işletilmektedir. Bağlama kapasitesi 140 olan işletmede kış aylarında ağır bakım hizmetleri, yaz aylarında ise daha ufak çaplı bakım onarım çalışmaları yapılmakta olup, yılda yaklaşık 600-700 civarında yat ve tekneye hizmet verilmektedir. Çekek yerinde bakım onarım yanında yılda 2 veya 3 adet tekne imalatı da yapılmaktadır.

Şekil 8: Sadan Yat Çekek Yeri

Kiralama süresi 2019 yılında sona erecek olan tesisin yat limanına dönüştürülmesi ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılmakla beraber kaynak yetersizliği sebebiyle henüz bir gelişme sağlanamamıştır. Projenin 30-40 milyon TL maliyeti olacağı bildirilmekte olup yat limanı yapılması durumunda talep sıkıntısı yaşanmayacağı bildirilmektedir.¹⁶

¹⁶ Sadan Yat Çekek Yeri (Abidin Varol SADAN, Mart 2014, sözlü görüşme)

4.1.3 Alibey Adası Balıkçı Barınağı

Alibey Adasında bulunan ve Ayvalık Su Ürünleri Kooperatifi tarafından işletilen balıkçı barınağında, balıkçı teknelerinin yanında turistik amaçlı özel yatlar da bağlanmaktadır. Balıkçı barınağı, bağlama fiyatlarının marinaya oranla düşük olması sebebiyle bazı yatçılar tarafından özellikle tercih edilmektedir.

Şekil 9: Alibey Adası Balıkçı Barınağı

Burada konaklayan yat sayısı yaz ve kış aylarına göre değişmekle beraber ortalama 30 yat civarındadır. Dock denilen yüzer vapur iskelesi kullanılarak kapasite artırılması amaçlanmaktadır. Balıkçı barınağı içinde bulunan çekek yerinde turistik amaçla bölgeye gelen yerli ve yabancı yatlılara bakım onarım hizmeti de verilmektedir.¹⁷

4.1.4 Altınova Yat Limanı Projesi

Altınova Belediyesi tarafından yapılan girişimlerle başlayan 350 yat kapasiteli yat limanı projesinde 2007 yılında dolgu imar planı, 2008 yılında ise ÇED onayı alınmıştır. Yat limanı projesinde deniz dolgusu tamamlanmış ancak ana mendirek dolgusu yapılmamıştır. Proje maddi yetersizlik sebebiyle ilerleyememiştir.¹⁸

¹⁷ Ayvalık Su Ür. Koop. (Başkan İsmail GÜRAN, Mart 2014, sözlü görüşme)

¹⁸ Altınova Belediyesi (Yüksek KAYA, Nisan 2014, sözlü görüşme)

4.2 Burhaniye Yat Limanı ve Balıkçı Barınağı

Ulaştırma Bakanlığı tarafından 2007 yılında Burhaniye Belediyesine devredilen Burhaniye Yat Limanı ve Balıkçı Barınağı, denizde 210, karada ise 100 adet yat bağlama kapasitesine sahiptir. Hâlihazırda yat limanında konaklayan yaklaşık 110 yat bulunmaktadır.

Yat Limanında; 737 m uzunluğunda ana mendirek, 218 m uzunluğunda tali mendirek 448 m uzunluğunda rıhtım, elektrik, haberleşme, su temini, drenaj, kanalizasyon, katı ve sıvı atıkların imhası ile ilgili alt yapı mevcuttur. Belediye tarafından 24 saat güvenlik hizmeti verilmekte olup yakın zamanda bakım onarım çalışmaları yapılması planlanmaktadır.¹⁹

Burhaniye Yat Limanı ve Balıkçı Barınağı ile ilgili yapılan bir çalışmada Karınca Deresi'nden gelen alüvyonların oluşturduğu kumlanma problemi nedeniyle sıkıntılar yaşandığı belirtilmekte olup kumlanma sorununun ortadan kaldırılması için tarama işlemleri yapılması önerilmektedir.²⁰

Şekil 10: Burhaniye Yat Limanı ve Balıkçı Barınağı

¹⁹ Burhaniye Belediyesi (Nisan 2014, sözlü görüşme)

²⁰ Ayvalık ve Burhaniye İlçelerinin Yat Turizmi Arzı ve Sorunları (Meziyet NARİN, 2007)

Burhaniye’de Türkiye Yelken Federasyonu’na bağlı olarak çalışan Burhaniye Yelken Kulübü yelken sporu ile ilgili eğitim ve etkinlikler düzenlemektedir, bunun yanında çeşitli dalış aktiviteleri yapan firma ve şahıslar bulunmaktadır.

4.3 Edremit

Altınoluk Balıkçı Barınağı, yetersiz kapasitesi ve altyapı eksiklikleri nedeniyle yatların konaklaması için çok uygun bir alan değildir. Yat turizminin yoğun olarak yapıldığı yaz aylarında kısa süreli konaklamalar yapılmakta olup bunun dışında bir hareketlilik bulunmamaktadır. Barınakta yapımı devam eden dalgakıran çalışmalarının tamamlanması sonucunda kısıtlı sayıda yat için bir alan oluşacaktır.²¹

Bölgeye gelen yatçılar mevcut koşulların konaklamaya daha elverişli olması sebebiyle, Burhaniye ve Ayvalık yat limanlarını tercih etmektedirler. Güre’de yapım çalışmaları devam eden bir balıkçı barınağı bulunmaktadır. Bu barınağın faaliyete geçmesiyle birlikte bölgeye gelen yatların bağlanabileceği ayrı bir alan oluşacaktır.

4.4 Bandırma

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından 2010 yılı Ağustos ayında yapımı tamamlanan Bandırma Merkez Balıkçı Barınağı’nın faaliyete geçmesiyle merkezde yatların konaklayabileceği bir alan açılacaktır. Balıkçı Barınağı’nın kullanım hakkını Çakıl Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifi almıştır, işletmeye açılmasıyla ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Bandırma Liman Başkanlığı tarafından yapılan değerlendirmede; Bandırma Merkez Balıkçı Barınağı’nın faaliyete geçmesiyle Bandırma’da bulunan 3 adet büyük ve 80 civarında küçük tekne ile dışardan bölgeye gelecek olan yatların ihtiyacına cevap vereceği bildirilmektedir.

Faaliyete geçecek olan Merkez Balıkçı Barınağı dışında Dut Limanı ve Sahil Yenice Balıkçı barınakları da ihtiyaç halinde kullanılabilir özellikte olup her birinin ortalama 10-15 yat bağlama kapasitesi bulunmaktadır.

²¹ Altınoluk Balıkçı Barınağı (Nisan 2014, sözlü görüşme)

Şekil 11: Bandırma Balıkçı Barınağı

Bandırma, sanayi gelişimi nedeniyle turistik amaçlı olarak yapılan yat turizmi açısından komşu ilçe olan Erdek'e göre dezavantajlı bir konumdadır. Bölgeye gelen yatçılar daha sakin ve temiz olması nedeniyle Erdek bölgesini tercih etmektedirler.²² Türkiye Yelken Kulübü'ne bağlı Bandırma Yelken Kulübü de faaliyetlerini Erdek'te gerçekleştirmektedir.

Bandırma'da Balıkesir Üniversitesi'ne bağlı olarak açılmış olan Bandırma Denizcilik Fakültesi bulunmaktadır. Ancak altyapı yetersizlikleri sebebiyle henüz faaliyete geçememiştir.

4.5 Erdek

Erdek'te bulunan Merkez Balıkçı Barınağı balıkçı teknelerinin haricinde, yatların bağlanması amacıyla da kullanılmakta olup, barınağın yaklaşık 20 adet yat bağlama kapasitesi bulunmaktadır. Bu haliyle yaz aylarında ilçeye gelen 15-20 civarındaki yatın 2-3 günlük konaklama ile elektrik ve su gibi ihtiyaçlarını karşılamaktadır.²³

Erdek Merkez Barınma Yeri dışında ihtiyaç duyulması durumunda Ocaklar, Narlı ve İlhanlar'da bulunan Balıkçı Barınakları da yat bağlama amacıyla kullanılmaktadır.²⁴ Bu barınakların ortalama yat bağlama kapasitesi 10-15 yat civarındadır.

²² Bandırma Liman Başkanı (Mart 2014, sözlü görüşme)

²³ Erdek Liman Başkanı (Mart 2014, sözlü görüşme)

²⁴ Erdek Liman Başkanı (Mart 2014, sözlü görüşme)

Erdek Belediyesi tarafından Yalı Mahallesinde kurulması planlanan Yat Limanına ilişkin 1/1000 ölçekli uygulama imar planları dönemin Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca 07/01/2011 tarihi ile onay almıştır. Ancak bu süreçten sonra Belediye tarafından maddi kısıtlılık yüzünden herhangi bir işlem yapılmamıştır.²⁵

Söz konusu projenin yeri (Yalı Mah. Öğretmen Evi Önü) ile ilgili yapılan değerlendirmelerde bu alanın yeterli kara sahasına sahip olmaması sebebiyle yat limanı yapımı için uygun olmadığı görüşü verilmektedir.²⁶ Tekirdağ-Erdek arası ağır araç taşınması yapan feribot seferlerinin Erdek merkezinde belli saatlerde oluşturduğu yoğun trafik nedeniyle turizm açısından sıkıntılar yaşanmaktadır. Erdek Liman Başkanlığı tarafından, feribot iskelesinin Edincik'e taşınması ile ilgili planlamalar yapıldığı ve gerçekleştirildiği takdirde feribot iskelesi yerinin yat limanı için uygun bir alternatif olacağı belirtilmiştir.

Şekil 12: Erdek Belediyesi Tarafından Yat Limanı Yapılması Düşünülen Alan, Yalı Mahallesi

4.6 Marmara ve Avşa Adası

Avşa Adasında bulunan Yiğitler Barınma Yeri yat bağlama amacıyla kullanılmakta olup yaz aylarında günde ortalama 10 yat konaklamaktadır.²⁷

²⁵ Erdek Belediyesi, Esra Işıktaş (Nisan 2014, sözlü görüşme)

²⁶ Erdek Liman Başkanı (Mart 2014, sözlü görüşme)

²⁷ Marmara Adası Liman Başkanı (Mart 2014, sözlü görüşme)

Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından Avşa Adasında 200 yat kapasiteli bir yat limanı projesi hazırlanmış ancak yapım işi ile ilgili yapılan ihaleye başvuru olmaması sebebiyle iptal edilmiştir.²⁸ Süreçle ilgili yeni bir gelişme bulunmamaktadır.

Şekil 13: Avşa Adası Türkeli Yat Limanı Projesi

Marmara Adasında bulunan balıkçı barınağı, balıkçı tekneleri dışında, yaz aylarında adaya gelen günlük ortalama 10 civarında yat tarafından kullanılmaktadır.

Marmara Adası Liman Başkanlığı tarafından, Marmara Adasının, Avşa Adasına göre ana güzergâha daha yakın olması sebebiyle daha avantajlı olduğu belirtilmiştir. Bu doğrultuda Marmara Adasında yapılacak bir yat limanının; İstanbul'da yer bulamayan yatçılar tarafından tercih edebileceği ve aynı zamanda da geçiş yapan yatçıların kısa süreli ihtiyaçlarını karşılayabileceği belirtilmektedir.²⁹

²⁸ <http://www.dlh.gov.tr/>

²⁹ Marmara Adası Liman Başkanlığı (Mart 2014, sözlü görüşme)

5 Kruvaziyer Turizmi

Deniz turizminin önemli alt segmentlerinden birini de kruvaziyer turizmi oluşturmaktadır. Tüm dünyada son yıllarda artış gösteren kruvaziyer gemi turizmi Akdeniz çanağında ve dolayısı ile Türkiye’de de önem kazanmaktadır. Gerek Türkiye’ye uğrayan kruvaziyer gemileri ve bu gemilerle gelen turistlerin sayısının yıldan yıla artması, gerekse Türkiye’den kruvaziyer turizmine ilgi gösteren kişilerin çoğalması, bu alternatif turizm alanının önümüzdeki yıllarda daha çok gelişeceğini göstermektedir.

Akdeniz’de kruvaziyer yolculuğu güzergâhında Fransa, İspanya, İtalya, Yunanistan, Türkiye, İsrail ve Mısır bulunmaktadır. Türkiye’de kruvaziyer turizminin İspanya, İtalya ve Yunanistan çıkışlı, paket turların uzantısı olarak ve çoğunlukla günübirlik uğrak şekilde gerçekleştiği gözlemlenmektedir. Türkiye’nin özellikle kıyı bakımından sahip olduğu eşsiz doğası, tarihi güzellikleri ve deniz turizmi nedeniyle kruvaziyer turizmde önemli paya sahip olabileceği değerlendirilmektedir.

Kruvaziyer gemilerinin Türkiye’de en çok uğradığı limanlar Kuşadası, İstanbul, İzmir, Bodrum, Marmaris, Antalya Limanları’dır. Bu limanlar içinde Kuşadası, İstanbul ve İzmir Limanları toplam gemi ve yolcu sayılarının %80’inden fazlasına ev sahipliği yapmaktadır.

Ülkemize gelen turistlerin sadece %15’lik bir kısmı yüksek gelir grubuna mensuptur. Bu oranı arttıracak önemli alternatiflerden biri de kruvaziyer turizmidir. Türkiye halen dünya kruvaziyer turizm talebinin % 0,5’ini karşılamaktadır. Türk deniz ticaret filosu bünyesinde günümüzde modern anlamda bir kruvaziyer gemisi bulunmamaktadır.³⁰

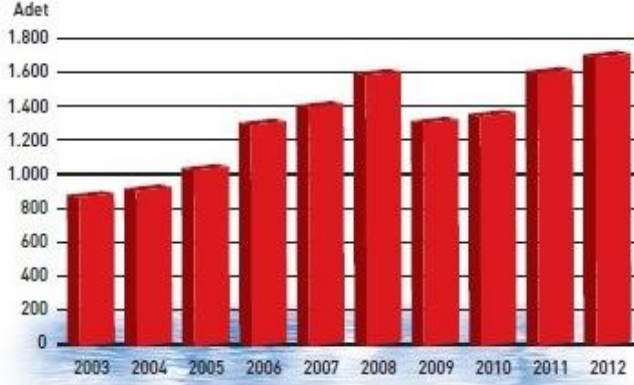
Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın hazırladığı Türkiye Turizm Stratejisi 2023’te Türkiye’ye gelen turistlerin daha uzun süre konaklamalarını sağlamak ve gelen nitelikli turist sayısını arttırabilmek için turizm potansiyeli yüksek bölgelerde kruvaziyer yolcu taşımacılığına yönelik gereken alt ve üstyapının hızla tamamlanması ve kruvaziyer limanlarının turizme açılması planlanmıştır.

Türkiye’ye 2012 yılında gelen kruvaziyer gemi sayısı 1.685 olup, kruvaziyer yolcu sayısı ise 2.133.930 dur. 2003 yılına göre 2012 yılında kruvaziyer gemi sayısında %90, kruvaziyer yolcu sayısında ise %266 artış sağlanmıştır.

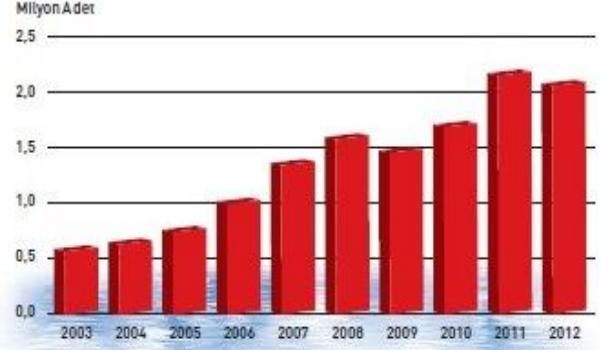
³⁰ T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Turizm Kıyı Yapıları Master Planı Çalışması Sonuç Raporu

Şekil 14: Limanlarımıza Uğrayan Kruvaziyer Gemi ve Yolcu Sayıları

Kruvaziyer Gemi Sayısı

Kruvaziyer Yolcu Sayısı

Kaynak: T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü, Deniz Ticareti 2012 İstatistikleri

Balıkesir’de mevcut durumda kruvaziyer limanı bulunmamaktadır. Ancak Ayvalık Liman Başkanlığı ile yapılan görüşmede Ayvalık hudut limanının bu anlamda değerlendirilebileceği ve bir durak noktası haline getirilmesi yönünde çalışmalar yapılabilceği belirtilmiştir.

6 Türkiye Tekne İmal Sanayisi

Mevcut durumda Türkiye’de 170 adedi kıyılarda olmak üzere toplam 512 adet yat ve tekne imal tesisi, faaliyet göstermekte olup, bunlardan 38’i mega yat üretiminde uzmanlaşmıştır. Balıkesir’de ise bir adet yat imal tesisi bulunmaktadır.

Tablo 3: Yat Siparişlerinin Metre ve Adet Bazında Dağılımı

Ülke	Metre	Proje Adedi
İtalya	10,536	272
Hollanda	3,671	66
Türkiye	2,821	65
ABD	2,67	65
İngiltere	1,871	62
Tayvan	1,255	41
Almanya	1,235	13
Çin	792	21
Birleşik Arap Emirlikleri	608	11
Fransa	450	11

Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Denizcilik Raporu-2013

Mega yat inşasında Türkiye 25 metre üzeri yat inşası siparişlerinde Dünya’da 3. sırada yer almıştır. 1. sırada İtalya, 2. sırada ise Hollanda yer almaktadır.

7 Yat Limanı İçin Yer Seçiminde ve Sonrasında Dikkate Edilmesi Gereken Hususlar

Geleceğe ilişkin doğru yatırım kararlarının alınması ancak doğru bir talep tahmini ile mümkün olabilmektedir. Yat ve yolcu artışının tahmin edilenin altında kalması durumunda limanlarda atıl kapasite oluşmakta, yatırımların boyutları gelecek gemi ve yat trafik hacmine göre projelendirildiği için yatırım finansmanının geri dönüşü sağlanamamaktadır. Benzer şekilde gemi ve yat artışının mevcut kapasiteye ulaşması durumunda bölgedeki deniz turizmi gelişimi durmaktadır. Buna bağlı olarak, liman ve yat limanı yatırımlarının uzun zaman alması nedeniyle, ihtiyacı karşılayacak yeni limanlarda zamanında hizmete girememektedir. Yat limanlarının yer seçiminde dikkat edilmesi gerek hususlar şunlardır;

- Yer, talebin olduğu yere göre belirlenmelidir.
- Navigasyon kanalları emniyetli bir girişe müsaade etmelidir.
- Kara ulaşım ağına yeterince yakın yer seçilmeli, böylece yatçılar yatlarına kolayca ulaşabilmelidir.
- Seçilen yerin korunaklı bir bölge olması tercih edilmelidir.
- Mevcut kara sahası, park alanları, servis yapıları ve diğer hizmetlere imkân verecek şekilde olmalıdır.
- Elektrik, içme suyu, telefon, gaz ve kanalizasyon gibi hizmetleri temin edebilecek konuma sahip olmalıdır.
- Halka açık sahillere yakın olmamalıdır.
- Tarihi bölgelere zarar vermeyecek uzaklıkta olmalıdır.

Limanın yeri seçildikten ve çevresel faktörler, zemin şartları, limanın işletmesi ile ilgili diğer konular araştırıldıktan sonra limanın vaziyet planı hazırlanabilir. Liman planlamasının bu safhasında şu temel konular dikkate alınmalıdır;

- Denizde olabilecek her türlü rüzgâr, dalga, akıntı gibi şartlar altında teknelerin rahatça girebilmeleri için liman girişi emniyetli olmalıdır. Giriş kanalları yeterli derinlik ve genişlikte olmalıdır.
- Liman baseni, her tipteki tekne için planlanan sayıdaki yanaşma yerinin yerleştirilmesi için yeterince geniş olmalıdır.

- Kara tarafındaki alan idari ve servis tesislerinin yerleştirilmesi için yeterince geniş olmalı ve tüm liman kompleksi estetik açıdan güzel olmalıdır. Özellikle yat limanlarında eğlence tesisleri fonksiyonel olarak, müşterileri rahatsız etmeyecek biçimde planlanmalıdır.
- İlerde oluşabilecek gelişmelere uyum sağlayabilecek kara ve su alanlarına sahip olmalıdır.³¹

³¹ Tekirdağ Yat Limanı Projesi-2008

8 DEĞERLENDİRME

Balıkesir’de yat turizmi üzerine yapılan incelemeler sonucunda aşağıdaki değerlendirmeler yapılmıştır.

- Yat turizminde, seyahat edilen bölgenin sahip olduğu doğal güzellikler ve çevre temizliği en önemli tercih sebeplerindedir. Bu nedenle planlamalar yapılırken sürdürülebilir çevre anlayışıyla hareket edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, denizlerde temizlik kriteri olarak kabul edilen Mavi Bayrak uygulaması kapsamında çalışmalar yapılması ve mavi bayraklı plaj sayısının artırılması yat turizmine de katkı sağlayacaktır.

- Ayvalık’ta bulunan yat limanı tam kapasite ile çalışmakta olup, balıkçı barınağında konaklayan yatlar da göz önünde bulundurulduğunda, mevcut bir talebin olduğu görülmektedir. Bu talebin karşılanabilmesi için mevcut limanın kapasitesinin artırılması yâ da ikinci bir yat limanının yapılması düşünülebilir. Ancak ikinci bir yat limanı yapılması kıyı şeridinde betonlaşmaya sebep olacağı gibi mevcut limana bağlı kalınması da bölgede tekelleşmeye yol açacağından yerel paydaşlara da danışılarak ortak akıl ile karar alınması önerilmektedir.

- Burhaniye Yat Limanı ve Balıkçı Barınağı mevcut durumda yetersiz talep nedeniyle kapasitesinin altında çalışmaktadır. Limanın kumlanma sorununun giderilmesi, altyapısının iyileştirilmesi ve turistlerin zaman geçirebileceği alışveriş merkezi, restoran vb. sosyal tesislerin kurulmasının limana olan talebi artıracacağı düşünülmektedir.

- Güre, Kaz dağlarına yakınlığı, termal kaynakları ve nitelikli konaklama imkânları ile önemli bir turizm destinasyonudur. Bu potansiyelin değerlendirilmesi kapsamında, Güre’de yapımı devam eden balıkçı barınağının altyapısının yatların da konaklamasına imkân verecek şekilde tasarlanması önem arz etmektedir. Bu sayede Güre’nin, körfez bölgesinde yat turizmi açısından Ayvalık ve Burhaniye’den sonra 3. bir alternatif haline gelmesi sağlanabilir.

- Bandırma, Erdek ve Marmara bölgesinde mevcut balıkçı barınaklarının altyapısının, yatların güvenli bir şekilde konaklamasına uygun hale getirilmesi yeterli olup, bölgenin şu an için bir yat limanına ihtiyacı olmadığı düşünülmektedir. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından Avşa’da yapılması planlanan yat limanı için çıkılan ihaleye herhangi bir başvuru olmaması da bu durumun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

• Balıkçı barınakları, konaklama maliyetlerinin yat limanlarına göre çok daha uygun olması sebebiyle bazı yat sahipleri tarafından tercih edilmektedir. Bu amaçla bölgede yoğun olarak kullanılan balıkçı barınaklarında, altyapı geliştirme çalışmaları yapılması, güvenlik hizmeti verilmesi ve ihtiyaç olan yerler için yüzer rıhtım eklenmesi faydalı olabilir.

• Yat turizmi açısından ulaşım imkânları büyük önem taşımakta olup bu kapsamda Koca Seyit Havalimanı'nda uluslararası sefer sayılarının sıklaştırılması için girişimlerde bulunulması faydalı olacaktır.

• Kruvaziyer turizmi kapsamında; Ayvalık'da bulunan hudut limanının kruvaziyer gemilerin geçişine uygun hale getirilmesi bölgeye turistik açıdan hareketlilik kazandıracaktır. Bu doğrultuda fizibilite çalışmaları yapılması önerilmektedir.

• Yat turizminin yüksek gelirli turistlere hitap etmesi nedeniyle, konaklama imkânlarının ve turistik tesis kalitesinin bu kitleye hitap edecek şekilde geliştirilmesi faydalı olacaktır.

• Yat turizmine ivme kazandıracak bir diğer husus da bölgede denizcilik kültürünün oluşturulmasıdır. Bu doğrultuda dalış, sörf, yelken gibi su sporu etkinliklerinin düzenlenmesi, bu aktivitelerle ilgili kulüpler kurulması ve yurtdışı bağlantılı organizasyonlar yapılması önerilmektedir.

• Denizlerde temizlik kriteri olarak kabul edilen Mavi Bayrak uygulaması kapsamında çalışmalar yapılması ve mavi bayraklı plaj sayısının artırılması yat turizmine de katkı sağlayacaktır.

• Yat turizmi ile ilgili fuarlara katılım sağlanarak, bölgenin tanıtımının yapılması ve sektörel yeniliklerin takip edilmesi faydalı olacaktır.